

Box 45184, 104 30 Stockholm
Telefon 010-788 50 00 • registrator@ivo.se
www.ivo.se • Org.nr 202100-6537

Avdelning öst
Lena Weilandt

Regeringskansliet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkande Narkotikautredningen - Vi kan bättre! Kunskapsbaserad narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus SOU 2023:62

Ert dnr S2024/00085.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ställer sig i huvudsak positiv till utredningens inriktning samt förslag med följande synpunkter.

Kapitel 17 Läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende (LARO)

17.3.1 Det behövs fortsatt en egen föreskrift för läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende (LARO)

IVO delar utredningens bedömning att det även fortsatt bör finnas en egen föreskrift för läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende (LARO). En föreskrift är ett stöd i den tillsyn som IVO utövar och föreskriften reglerar även den anmälningsplikt som verksamheterna har till IVO.

17.3.4 Socialstyrelsen ska få i uppdrag att revidera relevanta vägledande dokument och stödja området med kunskap

IVO tillstyrker förslaget om revidering av gällande föreskrift, samt förslag om en årlig rapport, med följande kommentarer.

s. 563 Inom ramen för det övergripande förslaget föreslår utredningen att Socialstyrelsen bör revidera föreskriften HSLF-FS 2016:1 *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende* om den skyldighet vårdgivare har att anmäla verksamhet till IVO vid start och nedläggning av LARO.

En bristande efterlevnad av anmälningsplikten har påverkat LARO-registrets kvalitet negativt. Det är vanligt förekommande att vårdgivare som anmält verksamhet till LARO-registret saknas helt eller delvis i vårdgivarregistret. LARO-registrets ändamål är att tillhandahålla information om vilka verksamheter som erbjuder läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende och finns publicerat på IVO:s hemsida. Främsta målgruppen är apoteken som kontrollerar arbetsplatskod för rekvisirering och expediering av recept. Det är oftast i samband

med dessa kontroller som IVO uppmärksammas på att registrerade uppgifter inte stämmer och genererar en anmälan om ändring från vårdgivaren. IVO har nyligen publicerat uppdaterad information om LARO på hemsidan för att förtydliga att vårdgivare som erbjuder LARO även har skyldighet att anmäla verksamheten till vårdgivarregistret. Denna åtgärd har fått positiva effekter på registret genom att fler vårdgivare har inkommit med uppdateringar och nyregistreringar.

Då LARO är en behandlingsform och inte en verksamhet i sig borde uppgift om LARO ingå vid anmälan om verksamhet till vårdgivarregistret. Att ha anmälningsskyldighet till ett (1) register förenklar anmälningsprocessen och ökar tydligheten för vårdgivarna, vilket sannolikt skulle generera en ökad efterlevnad av anmälningsskyldigheten och säkerställa mer korrekta och fullständiga grunddata.

Kapitel 20 Hantering av naloxon och andra opioidantagonister utanför hälso- och sjukvården

IVO tillstyrker förslaget om en särskild lag om hantering av läkemedel som verkar som opioidantagonister utanför hälso- och sjukvården med följande synpunkter.

Den 19 mars 2024 meddelade Läkemedelsverket att de godkänt receptfrihet för läkemedel med naloxon i form av nässpray. Det innebär att man kommer att kunna köpa naloxon utan recept på apotek.¹ Utredningens bedömning är att det trots receptfrihet krävs en ny lag för att kunna tillgängliggöra läkemedel som verkar som opioidantagonister för verksamheter utanför hälso- och sjukvården.

Enligt lagförslaget ska hantering av läkemedel som verkar som opioidantagonister inte utgöra hälso- och sjukvård i den mening som avses i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL. Det innebär att hanteringen av dessa läkemedel enligt den nya lagen inte skulle stå under tillsyn av IVO. IVO:s tillsynsuppdrag påverkas därmed inte.

Kapitel 21 Förslag om skadereducering och lågtröskelverksamheter

21.3.1 Sprututbytesverksamheter ska få ett bredare syfte och genom lagförändringar nå fler som injicerar narkotika

IVO tillstyrker förslaget om att tillståndskravet tas bort för sprututbytesverksamhet och ersätts med en anmälningsplikt med följande synpunkter.

Om beslut tas om att tillståndsförfarandet ersätts med anmälningsplikt kommer IVO att kunna hantera anmälningar om sprututbytesverksamhet genom anmälan om detta till vårdgivarregistret. Fördelen är att verksamheterna då endast behöver förhålla sig till ett (1) register.

¹ <https://www.lakemedelsverket.se/sv/nyheter/naloxon-bli-receptfritt>

IVO anser att det är av vikt att rapporteringskravet enligt 13–15 § i Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2007:2) om utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika kvarstår efter beslut om en lagändring. Detta eftersom informationen ligger till grund för IVO:s riskbaserade tillsyn. IVO lyfte även detta i remissvaret över delbetänkandet av utredningen *Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet (SOU 2021:93)*.

Vid IVO:s inhämtande av uppgifter från regionernas sprututbytesverksamheter kan vi konstatera att det nuvarande kravet i 6 § *Lagen om sprututbyte (2006:323)* som reglerar att en spruta eller en kanyl får lämnas ut av regionen endast om en begagnad spruta eller kanyl samtidigt lämnas in, är ett krav som är svårt för verksamheterna att leva upp till. Samtidigt är tillgången till rena sprutor och kanyler en förutsättning för att förhindra skydd mot smittsamma sjukdomar. IVO tillstyrker därför förslaget att krav på återlämning av sprutor och kanyler tas bort och ersätts med skrivningar om att verksamheten ska främja återlämning av sprutor och kanyler.

21.5.1 Heroinassisterad behandling är en del av läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende

IVO ställer sig bakom utredningens bedömning att verksamheter som vill bedriva heroinassisterad behandling inom ramen för läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende ska anmäla detta till IVO enligt den skyldighet vårdgivare har att anmäla verksamhet till IVO vid start och nedläggning av LARO.

Kapitel 22 Vård, stöd och andra insatser för personer som begått brott eller vårdas utan samtycke

22.3.2 Statens institutionsstyrelse ska kunna initiera samordnad individuell plan

IVO tillstyrker förslaget att Statens institutionsstyrelse (SiS) ges möjlighet till att initiera en samordnad individuell planering.

Kapitlet handlar bland annat om personer som är föremål för tvångsvård. Dessa personer är särskilt utsatta och i stort behov av att få rätt vård och stöd vid frigivning. IVO har i sin tillsyn sett att samverkan mellan huvudmän vad gäller personer med missbruk- och beroendeproblematik brister och välkomnar förslag som kan öka förutsättningar för en stärkt samverkan.

22.3.3 Kriminalvården ska kunna initiera upprättandet av en samordnad verkställighetsplan

Även Kriminalvården föreslås få möjlighet att initiera samverkan genom en s.k. samordnad verkställighetsplan. IVO tillstyrker förslaget av samma skäl som ovan.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Sofia Wallström. I den slutliga handläggningen har chefsjuristen Karin Lewin samt t.f. avdelningschefen Ann Einerth deltagit. Utredaren Lena Weilandt har varit föredragande.

Beslutet har godkänts elektroniskt den **2024-04-17**.